

Eko krog
Ravenska vas 3
1410 Zagorje ob Savi
ekokrog@gmail.com

Civilna iniciativa DANES
akcijaDANES@gmail.com

Eko Anhovo in dolina Soča
Srebrničeva ulica 18
5210 Deskle
eko.anhovo@gmail.com

8.3.2021

Državni zbor RS

Odbor za infrastrukturo, okolje in prostor
Šubičeva ulica 4
1102 Ljubljana

Pobuda za zavrnitev predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vodah (ZV-1G) – skrajšani postopek

Spoštovani člani Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor,

Ministrstvo za okolje in prostor je 20.10.2020 v javno razpravo objavilo Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah, ki je trajala do 3.11.2020 (14 dni). Z vladne strani so bili po javni razpravi 1.3.2021 ustvarjeni novi amandmaji, ki so vsebinsko spremenili vsebino predloga. Podan je tudi predlog, da se spremembe Zakona sprejmejo po skrajšanem zakonodajnem postopku. Glede na vsebino trenutnega predloga sprememb Zakona o vodah, upoštevajoč zgoraj omenjene amandmaje (v nadaljevanju ZV-1), ugotavljamo:

- da predlagane spremembe 69. člena ZV-1 omogočajo, da Vlada v uredbi o vodovarstvenem območju za posamezno vodovarstveno območje določi izjeme, ki omogočajo gradnjo in delovanje naprav, ki so namenjene proizvodnji, v katero so vključene nevarne snovi in za katere je potrebno pridobiti v skladu s 50. in sledečimi členi Zakona o varstvu okolja okoljevarstveno soglasje. To so posegi, ki lahko pomembno vplivajo na okolje, kar je bilo do sedaj izrecno prepovedano in je v nasprotju s cilji Direktive 2000/60/ES¹ (Vodna direktiva), s 70.a in 73. členom Ustave RS,² in s temeljnimi določbami Zakona o varstvu okolja (ZVO-1),³;
- da se je po javni razpravi v spremenjeni 37. člen, v prvi odstavek, točko 3, vnesel nov predlog ki omogoča 'gradnjo objektov v javni rabi po Gradbenem zakonu'. S tem se dodatno širi nabor

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0060&from=SL>

² <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1>

³ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1545>

možnih gradenj na vodnih in priobalnih zemljiščih. Gradbeni zakon (GZ)⁴ namreč določa obsežen seznam objektov v javni rabi, ki imajo lahko negativen vpliv na stanje voda, med katerimi so tudi poslovni objekti, parkirišča, stavbe za promet itd.;

- da skrajšana javna razprava in skrajšani zakonodajni postopek ne ustrezata dejanskemu vplivu opisanih sprememb na okolje in stanje površinskih in podzemnih voda in sta v nasprotju s 34.a členom ZVO-1 in prvim odstavkom 142. člena Poslovnika Državnega zbora⁵ ter v nasprotju z možnostjo sodelovanja javnosti v pripravi predpisov s področja okolja po 6. členu Aarhuške konvencije⁶. Po veljavni zakonodaji je obvezna javna razprava v dolžini najmanj 30 dni in reden zakonodajni postopek, ki omogoča temeljito obravnavo sprememb;
- da pripombe nasprotovanja zoper spremembe 37. in 69. člena, podane tekom skrajšane javne razprave, niso bile upoštevane, brez zadostne oz. z napačno utemeljitvijo, zakaj ne. Besedilo členov je bilo prav tako bistveno spremenjeno po poteku javne razprave. Kljub temu predlog ni bil ponovno posredovan v javno razpravo;
- da predlog zakona ni v skladu s 4(7) členom Vodne direktive glede možnih izjem pri splošni prepovedi gradnje novih objektov na vodovarstvenih območjih ter na vodnih in priobalnih zemljiščih z vidika poslabšanja stanja površinskih in podzemnih voda in je zatorej v nasprotju s pravom EU;
- da zaradi obsežnosti novih možnih gradenj na vodovarstvenih, vodnih in priobalnih zemljiščih na podlagi sodne prakse Sodišča EU predlagane spremembe spadajo v domet izvedbe CPVO na predlagane spremembe ZV-1, saj bodo v primeru sprejetja zakona v predlagani obliki posegi kljub potencialnim odklonilnim presojam vplivov na okolje in vključujoče presoje posega na stanje voda (t.i. applicability assessment, ki izhaja iz Direktive 2000/60/ES), dovoljeni. To je v nasprotju z Vodno direktivo in Direktivo 2014/53/EU⁷ o presoji vplivov na okolje;
- da je poslabševanje stanja podzemnih voda, še posebej pitne vode, v nasprotju s 72. členom Ustave RS, po katerem je naloga države, da skrbi za zdravo življenjsko okolje, ter 70.a členom Ustave, ki zagotavlja pitno vodo za vse prebivalke in prebivalce Slovenije, ter da predlagane spremembe lahko vodijo v dodatno poslabšanje kakovosti pitne vode in v praksi do tega že prihaja;
- da bodo spremembe konkretno omogočile legalizacijo do sedaj močno sporne in nelegalne prakse z oskrbo s pitno vodo v Anhovem (podrobneje v točki 7 Obrazložitve). Za oskrbo s pitno vodo več kot 1000 prebivalcev občine Kanal ob Soči se je v vodarni Močila brez ustreznega vodnega dovoljenja uporabljalo vodni vir v neposredni bližini parcelne meje industrijskega območja cementarne z napravo za sosežig, ki je pravzaprav črpališče tehnološke vode. Če bodo predlagane spremembe Zakona o vodah sprejete, se bo stanje lahko legaliziralo in v ničemer prispevalo k boljši kakovosti pitne vode. Bodo pa spremembe odprle možnost, da se kjerkoli v državi tudi na vodovarstvenih območjih gradijo objekti in naprave, ki bodo negativno vplivali na stanje kakovosti voda, vključno s pitno vodo;

---

⁴ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7108>

⁵ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=POSL34>

⁶ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/arhuska_konvencija.pdf

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0052&from=EN>

- da je onesnaževanje pitne vode, tudi zaradi malomarnosti, kaznivo dejanje po 336. členu KZ⁸ in da predvidene spremembe ZV-1, ki omogočajo posege nad črpališči pitne vode, lahko vodijo do povišanja števila kaznivih dejanj po navedenem členu.

Na podlagi navedenega in v skladu z dodatno obrazložitvijo, ki sledi spodaj, predlagamo, da se predlog spremembe ZV-1 zavrne in da se morebitni nov postopek sprememb in vsebina teh sprememb izvede in oblikuje v skladu:

- s 6. členom Aarhuške konvencije;
- s 70.a in 72. členom Ustave RS;
- s 7. odstavkom 4. člena Direktive 2000/60/ES;
- s 40. členom ZVO-1, Direktivo 2001/42/EC in sodno prakso Sodišča EU;
- 34.a členom ZVO-1 in
- prvim odstavkom 142. člena Poslovnika Državnega zbora.

Obrazložitev:

1. Glede gradnje naprav in obratov, ki potrebujejo okoljevarstveno soglasje, na vodovarstvenih območjih

Veljavni ZV-1 v drugem odstavku 69. člena pravi: *"Gradnja objekta in naprave, ki je namenjena proizvodnji, v katero so vključene nevarne snovi in za katero je v skladu s predpisi na področju varstva okolja treba pridobiti okoljevarstveno soglasje, ter objekta in naprave za odlaganje odpadkov, je na vodovarstvenem območju prepovedana."*

Predlog sprememb določa izjemo od tega pravila in drugemu odstavku dodaja stavek *"razen, če je v aktu iz 74. člena tega zakona določeno drugače in to nima bistvenega vpliva na zdravstveno ustreznost voda."*

To pomeni, da lahko Vlada v skladu s 74. členom, brez dodatnih kriterijev ali pogojev, ob upoštevanju pogoja 'zdravstvene ustreznosti voda', za katero niso določeni pogoji ali kriteriji določitve stanja vode, določi možnost gradnje naprav, ki lahko onesnažijo pitno vodo pri rednem delovanju ali v primerih nesreč, ne glede na to, kakšne varovalne sisteme se predvidi v fazi zasnove investicije. Sprememba lahko vodi do nepopravljive škode za pitno vodo, ekosisteme in zdravje ljudi po vsej Sloveniji in je v nasprotju z ustavnimi pravicami prebivalcev in prebivalcev po 70.a in 72. členu Ustave RS in dolžnostjo Slovenije, da ravna v skladu s 4. členom Vodne direktive, še posebej 7. točko, ki jasno in nedvoumno izpostavlja pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da je poslabšanje stanja podzemne ali površinske vode dovoljeno:

"(a) storjeno je vse, kar je mogoče, da se ublažijo škodljivi vplivi na stanje vodnega telesa;

(b) razlogi za te spremembe so posebej navedeni in razloženi v načrtu upravljanja povodja, ki ga predpisuje člen 13, cilji pa so vsakih 6 let ponovno pregledani;

(c) razlogi za preoblikovanja ali spremembe so prevladujoč javni interes in/ali koristi, ki jih imajo nova preoblikovanja ali spremembe za zdravje ljudi, ohranjanje varnosti ljudi ali trajnostni razvoj, so večje od koristi, ki jih ima doseganje ciljev iz odstavka 1 za okolje in družbo, in

---

⁸ pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050

(d) koristnih ciljev, katerim so namenjena preoblikovanja in spremembe vodnega telesa, se zaradi razlogov, povezanih s tehnično izvedljivostjo ali nesorazmernimi stroški, ne da doseči na druge načine, ki so mnogo boljša okoljska možnost."

Vlada v predlogu spremembe ZV-1 ni utemeljila nobenega izmed navedenih pogojev, nasprotno, spremembe definira kot 'manj pomembne spremembe' po 2. odstavku 34.a člena ZVO-1 in 'manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona' po prvi alineji 1. odstavka 142. člena Poslovnika DZ.

2. Glede možnosti gradnje 'objektov v javni rabi' na vodnem in priobalnem zemljišču

Smiselno enaka pravna argumentacija velja za predvideno novo izjemo od splošne prepovedi poseganja v prostor na vodnih in priobalnih zemljiščih v 3. točki prvega odstavka 37. člena, ki omogoča gradnjo objektov v javni rabi po Gradbenem zakonu.

Objekte v javni rabi določa GZ v 26. točki 3 člena in med te objekte uvršča: *"objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem: nestanovanjska stavba kot je gostinska stavba (skupina 121 po CC-SI), poslovna in upravna stavba (skupina 122 po CC-SI), trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti (skupina 123 po CC-SI), stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij (skupina 124 po CC-SI), stavba splošnega družbenega pomena (skupina 126 CC-SI), obredna stavba (razred 1272 po CC-SI) in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi, in javna površina kot je javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina;"*

Gre za razširitev možnosti gradnje, ki je bila do sedaj prepovedana. V skladu z obrazložitvijo v prejšnji točki, menimo, da je nova določba v nasprotju z Vodno direktivo in predstavlja nevarnost poslabšanja površinskih voda po celotni Sloveniji, kljub vključitvi sami spremembi nasprotujočega novega določila v 2. odstavku predvidenega 37. člena, da se vodno soglasje oz. mnenje pridobi, če se ne poslabša stanje voda. Ocenjujemo, da bo ob izjemni razširitvi možnosti gradenj ta varovalka ob pritiskih investitorjev postala le še črka na papirju, še posebej z vidika mnenj, ki so za MOP ali ARSO nezavezujoča. Ustavni pravici do zdravega življenjskega okolja in pitne vode sta v kontekstu te spremembe povsem zapostavljeni.

3. Glede 14 dnevne javne razprave ter skrajšanega zakonodajnega postopka

Ministrstvo za okolje in prostor je, kot pripravljavec sprememb, predvidelo 14 dnevno javno razpravo o spremembah ZVO-1 in to utemeljilo s četrtem odstavkom 34.a člena ZVO-1. Glede na navedeno v zgornjih točkah, gre za spremembe, ki bodo lahko imele neposreden vpliv na površinske in podzemne vode, ter, kot se je izrazila sama Vlada, 'zdravstveno ustreznost voda', kar se navezuje na pitno vodo in zdravje ljudi. Ocenjujemo, da je neodgovorno tovrstne spremembe dojemati kot 'manj pomembne spremembe predpisov' iz 4. odstavka 34.a člena ZVO-1. Zato zatrjujemo nezakonitost postopanja in pričakujemo ponovno javno razpravo o predlogu sprememb ZV-1, ki bo predvidela vsaj 30 dnevni rok za odziv javnosti. 'Razumne roke za participacijo javnosti' nalaga Sloveniji tudi 3. odstavek 6. člena Aarhuške konvencije. Javnosti mora biti omogočen ustrezen rok za smiseln odziv na spremembe predpisov tako na podlagi mednarodnega, kot nacionalnega prava.

Vlada, kot predlagateljica sprememb, je vložila tudi predlog za skrajšani zakonodajni postopek po prvem odstavku 142. člena Poslovnika DZ, oz. da gre za 'manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona'. V

skladu z utemeljitvijo v zgornjem odstavku, ocenjujemo tudi ta predlog kot nezakonit in pričakujemo, da bodo spremembe, po ustrezni javni razpravi, predložene v redni zakonodajni postopek, ki bo omogočal tehten razmislek in debato o predlaganih spremembah.

4. Glede naknadnih vključitev bistvenih določil v predlog sprememb ZV-1 po zaključeni javni razpravi in neupoštevanja pripomb, podanih v javni razpravi

6. Člen Aarhuške konvencije državam pogodbenicam nalaga, da zagotovijo učinkovito sodelovanje javnosti in ne zgolj izpolnjevanje formalnih pogojev. Zatorej je spreminjanje predloga zakona, po tem, ko je bila javna razprava že zaključena, na način, da se vključuje nova, bistvena določila (navezujemo se predvsem na predlagano 3. točko 1. odstavka novega 37. člena), povsem v nasprotju z osnovnim namenom javne razprave, ki je predvidena tako v konvenciji, kot v ZVO-1. To je še posebej pomembno z vidika petega odstavka 34.a člena: "Organ iz prvega odstavka tega člena preuči mnenja in pripombe javnosti in jih v primeru sprejemljivosti na primeren način upošteva pri pripravi predpisa, v svetovnem spletu pa objavi obrazloženo stališče, v katerem se opredeli do mnenja in pripomb javnosti, ter navede razloge za upoštevanje oziroma njihovo neupoštevanje pri pripravi predpisa.". Glede na neustreznost utemeljitev pričakujemo, da Vlada ustrezno utemelji neupoštevanje pripomb, danih v javni razpravi.

MOP oz. Vlada neustrezno utemeljuje neupoštevanje pripomb podanih tekom javne razprave. Še posebej je to razvidno iz predloga sprememb 37. člena, ki ga napačno utemeljuje z mnenjem, da bo vsak poseg še vedno šel skozi postopek pridobivanja vodnega soglasja in da so kriteriji za postavitev objektov na vodnem ali priobalnem zemljišču zatorej še vedno podvrženi istim kriterijem. To preprosto ni res; s spremembo se vzpostavlja nova, prej neobstoječa pravna podlaga, za umeščanje širokega spektra posegov v prostor. Pridobivanje vodnega soglasja bi tako temeljilo, poleg ostalih, že obstoječih predpisov, tudi na novem kriteriju, ki bi imel neposredni vpliv na prakso postavljanja novih objektov in posegov na obalna in priobalna zemljišča. Določeni objekti na obravnavanih zemljiščih ne bi bili več pravno prepovedani.

5. Glede kršenja Vodne direktive 2000/60/ES

Vodna direktiva v točki 1 preambule, določa: "*Voda ni kot ostali tržni proizvodi, ampak je dediščina, ki jo je treba varovati, braniti in obravnavati kot tako.*"

V 1. členu je opredeljen namen Direktive: "*Namen te direktive je določiti okvir za varstvo celinskih površinskih voda, somornic, obalnega morja in podzemne vode:*

(a) ki preprečuje nadaljnje slabšanje stanja vodnih ekosistemov ter, glede na njihove potrebe po vodi, stanja kopenskih ekosistemov in močvirij, ki so neposredno odvisni od vodnih ekosistemov, to stanje varuje in ga izboljšuje;

(b) ki vzpodbuja trajnostno rabo vode, ki temelji na dolgoročnem varstvu razpoložljivih vodnih virov;

(c) katerega cilj je večje varstvo in izboljšanje vodnega okolja, ki se med drugim lahko doseže s posebnimi ukrepi za postopno zmanjšanje odvajanja, emisij in uhajanja prednostnih snovi, ter ustavitve ali postopno odpravo odvajanja, emisij in uhajanja prednostnih nevarnih snovi;

(d) ki zagotavlja postopno zmanjšanje onesnaženosti podzemne vode in preprečuje njeno nadaljnje onesnaževanje, in

(e) ki prispeva k blažitvi učinkov poplav in suš..."

Nadalje direktiva v 4. členu določa okoljske cilje, ki zavezujejo države članice pri čemer v točki (a) prvega odstavka člena prepoveduje poslabšanje stanja vseh teles površinske vode, v točki (b) državam nalaga ukrepe, da preprečijo ali omejijo vnašanje onesnaževal v podzemno vodo in preprečijo poslabšanje stanja vseh podzemnih voda.

Nadalje direktiva v 7. členu določa pogoje za odstopanje od splošne prepovedi poslabšanja površinskih in podzemnih voda:

"Države članice ne bodo kršile te direktive, kadar:

- je nedoseganje dobrega stanja podzemne vode, dobrega ekološkega stanja oziroma dobrega ekološkega potenciala ali pri preprečevanju slabšanja stanja telesa površinske vode ali podzemne vode posledica novih preoblikovanj fizičnih značilnosti telesa površinske vode ali spremembe gladine teles podzemne vode, ali

- je neuspešno preprečevanje poslabšanja stanja telesa površinske vode iz zelo dobrega v dobro posledica novih dejavnosti trajnostnega razvoja

in so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

(a) storjeno je vse, kar je mogoče, da se ublažijo škodljivi vplivi na stanje vodnega telesa;

(b) razlogi za te spremembe so posebej navedeni in razloženi v načrtu upravljanja povodja, ki ga predpisuje člen 13, cilji pa so vsakih 6 let ponovno pregledani;

(c) razlogi za preoblikovanja ali spremembe so prevladujoč javni interes in/ali koristi, ki jih imajo nova preoblikovanja ali spremembe za zdravje ljudi, ohranjanje varnosti ljudi ali trajnostni razvoj, so večje od koristi, ki jih ima doseganje ciljev iz odstavka 1 za okolje in družbo, in

(d) koristnih ciljev, katerim so namenjena preoblikovanja in spremembe vodnega telesa, se zaradi razlogov, povezanih s tehnično izvedljivostjo ali nesorazmernimi stroški, ne da doseči na druge načine, ki so mnogo boljša okoljska možnost.

8. Pri uporabi odstavkov 3, 4, 5, 6 in 7 država članica zagotovi, da uporaba trajno ne izključi ali ogrozi uresničitve ciljev te direktive pri drugih vodnih telesih na istem vodnem območju in je skladna z izvajanjem druge okoljske zakonodaje Skupnosti.

9. Z ustreznimi ukrepi je treba zagotoviti, da uporaba novih določb, vključno z uporabo odstavkov 3, 4, 5, 6 in 7, jamči vsaj enako raven varstva kot veljavna zakonodaja Skupnosti."

Pri uporabi izjeme iz sedmega odstavka 4. člena direktive igra ključno vlogo ravno presoja o vplivih na stanje voda, ki je v Sloveniji del postopka presoje vplivov na okolje, znotraj katerega poda mnenje pristojna državna institucija za varstvo voda. Zaradi vzpostavljanja nove pravne podlage za grajenje naprav, ki v skladu z ZVO-1 (IV. POSEGI V OKOLJE, 50. člen in sledeči členi) potrebujejo okoljevarstveno soglasje, na vodovarstvenih območjih, bodo spremembe omogočile izgradnjo teh naprav, v kolikor se bo omogočila njihova gradnja v uredbi o vodovarstvenem območju (spremembe 69. in 74. člena). Podobno oz. pravno identično problematiko predstavljajo spremembe 37. člena, ki omogočajo izjemno široko paleto novih objektov na obalnih in priobalnih zemljiščih.

Zaradi nezavezujoče narave mnenja pristojnega organa v slovenskem pravnem redu in možnosti potrditve presoje vplivov na okolje in investicije, ki ima vpliv na okolje in vode s strani MOP, kljub odklonilnemu mnenju mnenjedajalca, je edina ustrezna pravna varovalka možnost sprožitve upravnega spora. Tako smo lahko v Sloveniji soočeni z nenadnim povišanjem števila investicij, med katerimi bodo številne lahko

izpodbijane pred Upravnim sodiščem, veliko pa jih bo zaradi nezavedanja javnosti o posledicah in objektivne nezmožnosti ukvarjanja z vsemi potencialno škodljivimi primeri, kljub njihovim negativnim vplivom na stanje voda, sprejetih in zgrajenih. To stanje pa vodi v kršenje Vodne direktive, po kateri je že samo mnenje (applicability assessment) zavezujoče za pristojne državne organe, izhajajoč iz strukture njenega 4. člena. Nepremišljeno spreminjanje ureditve, ki potencialno tangira zgolj na specifičen objekt, lahko pusti nepopravljive posledice v slovenskem prostoru.

6. Glede izvedbe CPVO na predlagane spremembe ZV-1

Poleg splošne ocene, da je kategorizacija sprememb ZV-1 kot 'manj pomembnih' v nasprotju z določbami slovenskega pravnega reda in razumnim razmišljanjem, gre pri spremembah za omogočanje posegov v okolje in prostor v takšni meri, da je za tovrstne spremembe na podlagi SEA Direktive 2001/42/EC⁹ o strateških presojah vplivov načrtov in programov na okolje (postopek CPVO po 40. členu ZVO-1) potrebno izvesti postopek CPVO, v skladu z direktivo, sodno prakso Sodišča EU ter 40. členom ZVO-1.

Sodišče EU je v več primerih zavzelo stališče glede interpretacije "načrtov in programov", ki mora biti široka¹⁰ ter slediti ciljem iz 1. člena direktive. Cilj direktive pa je zagotavljanje širokega varstva okolja, ki se mu države ne bi smele izogibati z drobljenjem planov in sprejemanjem teh v drugačnih oblikah.¹¹ Široko razumevanje načrtov in programov po direktivi zajema tudi normative akte. V tem smislu je pomembna odločitev Sodišča EU C290/15, kjer je sodišče poudarilo, da se pojem „načrti in programi“ nanaša na vsak akt, ki z opredelitvijo pravil in postopkov nadzora, ki veljajo za zadevni sektor, določa velik nabor meril in pogojev za odobritev in izvedbo enega ali več projektov, za katere je verjetno, da bodo znatno vplivali na okolje.¹² V tej zadevi je tudi generalna pravobranilka Sodišča EU poudarila,¹³ da sicer ni vsak zakonodajni ukrep načrt ali program v smislu zadevne direktive, vendar pa dejstvo, da se tak ukrep izda v zakonodajnem postopku, ne pomeni, da se zanj ne uporabljajo določbe direktive. Postavila se je na stališče, da so lahko zakoni tisti akti, v katerih so opredeljena merila in podrobna pravila prostorskega načrtovanja oz. določena pravila in postopki nadzora za izvedbo projekta. S tem pa so torej lahko tudi zakoni podvrženi postopku, ki ga določa SEA direktiva. Obsega pojmov „načrti in programi“ tako ni mogoče omejiti s tem, da se izvzamejo ukrepi, ki so izdani v obliki zakona, če imajo ti ukrepi lastnosti, ki bi verjetno imele vpliv na okolje.

Spremembe ZV-1 bi ob sprejetju omogočile projekte, v katerih ne bo več možno presojati 'pomembnejšega škodljivega vpliva' na vode v okviru PVO, saj bo zakonska podlaga omogočila izjeme, ki sicer mogoče ne bi bile sprejemljive. Zato bi bilo pred uveljavitvijo tovrstnih sprememb potrebno izvesti

---

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>

¹⁰ Sodba C-567/10 z dne 22. marec 2012 (Patrice D'Oultremont and Others v Région wallonne), točka 37 in sodba C-473/14 z dne 10. september 2015, točka 50, tudi sodba C- 290/15 z dne 27. oktober 2016, kjer Sodišče pove, da iz besedila člena 2(a) ne izhaja, da se morajo "načrti ali programi" nujno nanašati na prostorsko ureditev danega področja.

¹¹ Sodba C-290/15 z dne 27. oktober 2016 kjer je Valonska vlada načrt za gradnjo vetrnih elektrarn sprejela na dveh ravneh – in sicer na ravni uredbe vlade in na ravni "referenčnega okvira" in nato trdila, da za uredbo ni potrebno izvesti postopka z javnostjo, saj se je ta izvedel že za "referenčni okvir". Sodišče je prepoznalo, da gre za drobljenje načrta, in da se s tem ni mogoče izogniti postopku po SEA direktivi.

¹² Sodba C 290/15, točka 49.

¹³ Sklepni predlogi generalne pravobranilke Juliani Kokott v zadevi C 290/15, točka 63. Tako tudi v združeni zadevi C 105/09 in C-110/09, točka 41.

CPVO na podlagi SEA direktive, sodne prakse sodišča EU in 40. člena ZVO-1, ki v prvem odstavku jasno določa:

"Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb (v nadaljnjem besedilu: plan), katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, ter pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje."

7. Kaj bi predlagane spremembe pomenile v praksi (primer Anhovo)

Primer Anhovega, kjer se je praksa, ki bi jo predlagana sprememba 69. člena Zakona o vodah tudi zakonsko omogočila, nam skozi nesreče, številne nepravilnosti in pojave neustreznosti pitne vode, upravičeno poraja skrb, da se podobne prakse (v primeru sprejetja zakonodaje) lahko razširijo na druga področja države.

Za oskrbo s pitno vodo več kot 1000 prebivalcev občine Kanal ob Soči se je v dotrajani in poddimenzionirani vodarni Močila v lasti tuje družbe Salonit Anhovo **brez ustreznega vodnega dovoljenja** uporabljalo vodni vir namenjen pridobivanju tehnološke vode iz reke Soče v neposredni bližini parcelne meje industrijskega območja cementarne in naprave za sosežig odpadkov, kar je v nasprotju s 15. členom Pravilnika o Pitni vodi.

Na območju vodnih virov za vodarno Močila vodovarstvena območja niso določena, pripravljenih ni niti podlag, čeprav bi to moralo biti storjeno že v letu 2017, kar je v nasprotju s 74. členom Zakona o vodah.

S tem je državi onemogočeno učinkovito varovanje virov pitne vode.

Neposredna izpostavljenost vodnega vira industriji, ki pri svoji proizvodnji uporablja zdravju škodljive snovi je botrovala **številnim nesrečam**. V obdobju samo 4. mesecev je prišlo do:

- 24.7.2020 vdor vode iz tehnološke čistilne naprave podjetja Eternit v vodovodni sistem Anhovega;¹⁴
- 30.7.2020- Iz okvarjenega lovilca olja podjetja Salonit Anhovo pride do uhajanja snovi iz okvarjenega lovilca olj v reko Sočo dne^{15,16};
- 13.11.2020: Iz podjetja Plastik pride do izliva približno 1000 litrov kurilnega olja, katerega del se je razlil v reko Sočo ¹⁷.

Postavlja se tudi vprašanje, kakšen vpliv imajo **izpusti iz cementarne in naprave za sosežig?**

Druge nepravilnosti in šibke točke na območju oskrbovalnega območja Anhovo

¹⁴ Eternit : pridobljeno (27.11.2020) s spletne strani <https://www.eternit.si/o-podjetju/o-nas/>

¹⁵ NIJZ, Ocena stanja na terenu po kemičnem onesnaženju pitne vode v naselju Anhovo usmeritve in priporočila za izboljšanje varnosti vodooskrbe, 17.9.2020 številka 355-69/2020-2 (339)

¹⁶ Salonit Anhovo, pridobljeno (4.3.2021) s spletne strani <https://www.salonit.si/aktualno/novice/2020073015174591/oljni-madez-na-reki-soci>

¹⁷ Plastik Si : pridobljeno (27.11.2020) s spletne strani https://www.plastik.si/o_podjetju/

- Večkratna mikrobiološka neustreznost pitne vode: V letu 2019 (ko se je za namen oskrbe s pitno vodo uporabljalo tehnološko črpališče) sta bila dva izmed petih vzorcev neustrezna (20.2.2019 in 14.5.2019).¹⁸
- Razglasi obveznega prekuhavanja zaradi motnosti vode- v zadnjih treh mesecih se je to zgodilo trikrat (17 dni): (6. 12.-11. 12. 2020, 23. 1.-27. 1. 2021 in 8. 2.-13. 2. 2021)¹⁹
- Pojav določenih policikličnih aromatskih ogljikovodikov, v sklopu izrednega monitoringa vodovodnega sistema Anhovo v več vzorcih na več različnih odzemnih mestih²¹.
- Neurejena služnost cevovoda, ki poteka preko industrijskega območja (tovarniškega dvorišča)¹⁵.
- Visoke temperature pitne vode na pipi, ki v poletnih mesecih preseže 25.st C¹⁵
- Pojav izgub do 40% vode na vodovodnem sistemu²⁰. Motnost vode na pipah je včasih iz neznanega razloga večja, kot je v vodarni.²¹ (Kar odpira vprašanje-kako je to mogoče?)
- Prihaja do težav z regulacijo in izpadi električne energije na vodarni Močila kar je 2. 9. 2020 privedlo do vdora kalne vode v vodovodni sistem naselja Anhovo²¹.

Poleg tega pa se pojavljajo še naslednji sumi:

- sum neustreznega notranjega nadzora vodnega vira. (Ker tehnološko črpališče ni imelo vodnega dovoljenja za oskrbo prebivalcev sledi predpostavka, da tudi kritične kontrolne točke niso bile določene in se ustrezen notranji monitoring ni izvajal.)²²
- Sum, da so dovodno azbestno cev do vodarne Močila v letu 2020 zamenjali z azbestno²³

Zgovoren je tudi podatek da je bila v celotni Občini Kanal Mikrobiološka kakovost pitne vode po podatkih spletne strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje: Zdravje v občini mikrobiološka kakovost pitne vode statistično slabša od povprečja Slovenije v letih 2016, 2017 in v letu 2018, ko je bil kazalec zadnjič umeščen v nabor kazalcev.²⁴

Po obstoječi zakonodaji je praksa, ki se ozvaja na oskrbovalnem območju Anhovo nezdržljiva z 69.členom Zakona o vodah in pravilnikom o Pitni vodi.

Spremenjena zakonodaja bi omogočila legalizacijo obstoječe prakse.

Iz primera Anhovo je jasno razvidno, da je potrebno zakonodajo, predvsem **pa nadzor in kazenski pregon kršiteljev zaostri**, nikakor pa ne omiliti, saj je **tveganje nedopustno** tako s stališča varovanja zdravja in okolja kakor tudi povzročanja gospodarske škode.

8. Glede ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja in pitne vode ter kaznivega dejanja onesnaženja pitne vode

¹⁸ Monitoring pitne vode, pridobljeno (6.3.2021) s spletne strani <http://mpv.si/rezultati>

¹⁹ Občina Kanal, pridobljeno(4.3.2021) s spletne strani https://www.obcina-kanal.si/gids/oskrba_s_pitno_vodo/

²⁰ Občina Kanal, pridobljeno(4.3.2021) s spletne strani https://www.obcina-kanal.si/gids/oskrba_s_pitno_vodo/

²¹ NIJZ, Zadeva: Ocena sanacije po delni izvedbi *usmeritev in priporočil NIJZ* za izboljšanje varnosti vodooskrbe po onesnaženju pitne vode v naselju Anhovo , 1.12.2020, Številka: 355-69/2020-19

²² Javnik M., Sušelj Šajn I., Leban P.,Sistemska ureditev zagotavljanja varne pitne vode, Vodni dnevi 2020, Rimske toplice, 17-19.9.2020

pridobljeno (7.3.2021) s spletne strain https://sdzv-drustvo.si/wp-content/uploads/2020/10/4_JEVSNIK-clanek.pdf

²³ Vir slik:RTV SLO: Trača pridobljeno (27.11.2020) s spletnega mesta <https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174723677?s=tv>

²⁴ Nacionalni inštitut za javno zdravje RS. Zdravje v občini. Pridobljeno (4.3.2021) s spletne strani : <http://obcine.nijz.si/Vsebina.aspx?leto=2018&id=61.>

Pravica do zdravega življenjskega okolja in pitne vode vsakogar je zapisana v Ustavi RS, pomen čiste pitne vode pa je še dodatno povečan s kazensko določno Kazenskega zakonika, ki prepoveduje onesnaženje pitne vode.

Ustava RS v 72. členu določa pravico vsakogar, da ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. Za predlagane spremembe ZV-1 je še posebej pomemben drugi odstavek 72. člena: "Država skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti.". V kontekstu člena izpostavljam dolžnost predlagateljice zakona – vlade, da ravna v skladu s pravico do zdravega življenjskega okolja.

V povezavi s pravico do zdravega življenjskega okolja Ustava v 70.a členu določa še pravico vseh do pitne vode, ter v tretjem odstavku določa: "Vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago." Zatorej je vsako gospodarsko koriščenje vodnih virov podrejeno zagotovitvi pitne vode prebivalkam in prebivalcem Slovenije. Sprememba ZV-1 je v neposrednem nasprotju z ustavno določbo.

Pitna voda je nadalje zaščitena v 336. členu Kazenskega zakonika, ki v 2. odstavku določa zaporno kazen tudi za malomarnega povzročitelja onesnaženja pitne vode. Menimo, da bi spremembe ZV-1 zaradi nepremišljenosti povzročile povišanje števila kaznivih dejanj po 336. členu KZ v Sloveniji.

Vodna telesa so med seboj povezana, voda pa onesnaženje prenaša hitreje in intenzivneje kot katerikoli drugi medij. Neskončno kratka je lahko pot med strugo vaškega potoka in našo pipo. Vodno bogastvo Slovenije so uspele ohraniti mnoge generacije pred nami. V času, ko voda postaja v svetu vse bolj dragocena, lahko samo ena prehitra odločitev v vašem mandatu, slovensko vodno dediščino nepopravljivo spremeni.

Lep pozdrav

Uroš Macerl, predsednik društva Eko krog

Miha Stegel, civilna iniciativa DANES

Bogomir Bavdaž, predsednik Eko Anhovo in dolina Soče